

Sebehodnocení a naděje podle typu attachmentu

Attachment neboli vztahová vazba může mít dopad na celou řadu aspektů života jedince. V této práci se zaměřím na hledání vztahů jednotlivých typů vztahové vazby na sebehodnocení (self-esteem) a dispoziční naději (dispositional hope). Mezi hlavní představitele teorie vztahové vazby patří Bowlby (2010) a Ainsworth (2015). Hlavní dělení vazeb je na jistou a nejistou. Nejisté typy vazeb se dále dělí na vyhýbavou, úzkostnou a dezorganizovanou vazbu (Bartholomew & Horowitz, 1991). Podle Mikulincera a Shavera (2016) nejistý attachment může mít negativní vliv na sebehodnocení. Význam by zřejmě mohla mít i naděje ve vztahu k attachmentu.

Pro statistickou analýzu jsem využila metodu zvanou **MANOVA** (angl. multivariate analysis of variance). Tato statistická metoda slouží pro testování rozdílů mezi 2 nebo více skupinami v několika závislých proměnných současně. Cílem bylo zjistit rozdíly mezi typy attachmentu (jistý, úzkostný, vyhýbavý a dezorganizovaný) a závislými proměnnými jako je sebehodnocení a dispoziční naděje.

Výzkumný soubor tvoří 68 respondentů, jedná se o studenty střední školy ve věku 15-20 let.

Kategorická proměnná:

- **Typ attachmentu (vztahové vazby)** – měřený pomocí metody ECR-CZ (Experiences in Close Relationships Scale) (Seitl et al., 2016), která měří vztahovou úzkostnost a vyhýbavost.
  - Jistý typ attachmentu kódován číslem 0
  - Úzkostný typ attachmentu kódován číslem 1
  - Vyhýbavý typ attachmentu kódován číslem 2
  - Dezorganizovaný typ attachmentu kódován číslem 3
- **Pohlaví** – muž byl kódován číslem 0, žena byla kódována číslem 1

Závislá proměnná:

- **Sebehodnocení** – měřené pomocí Rosenbergovy škály sebehodnocení (Rosenberg, 1965). Skóre se pohybuje v rozmezí 0-30, čím vyšší hodnota, tím vyšší míra kladného sebehodnocení a naopak.
- **Dispoziční naděje** – měřené pomocí Škály dispoziční naděje (Snyder's Adult dispositional hope scale).

Výsledky testování

Výsledky analýzy ukazují vztahy kategorické proměnné attachmentu a pohlaví na závislé proměnné. Pro typ attachmentu je hodnota Wilksovy lambdy 0,009 a statistická významnost

Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=110>.

menší než 0,05, což naznačuje signifikantní vztah vztahové vazby k sebehodnocení a dispoziční naději. Naopak hodnota Wilksovy lambdy pro pohlaví dosahuje hodnoty 0,98 a statistická významnost je větší než 0,05, pohlaví tak nemá signifikantní vztah k sebehodnocení a dispoziční naději. Výsledky MANOVA testování ukazuje tabulka č. 1. Celkově lze tedy interpretovat, že typ attachmentu má vliv na závislé proměnné sebehodnocení a naděje a tento vztah je statisticky významný.

Tabulka č. 1: Výsledky MANOVA

	Test	Hodnota	F	P hodnota
Typ attachmentu	Wilksův	0,009	3397,202	0,000
Pohlaví	Wilksův	0,679	4,418	0,610

Dále jsem použila pro zpřesnění výsledků **Hotellingův test** (T-test pro 2 nezávislé výběry). Hotellingův test (také nazývaný jako T2-test) je metoda pro vícerozměrnou analýzu dat, která testuje rozdíly mezi více skupinami na základě více proměnných současně. Při analýze v programu STATISTICA jsem zvolila Vícerozměrný test (Hotellingovo T²).

Na základě Hotellingova testu jsem zjistila, že existuje statisticky významný rozdíl mezi skupinami – jistou vazbou, vyhýbavou nejistou vazbou. Výsledky Hotellingova testování prezentuje tabulka č. 2 a 3.

Tabulka č. 2: Výsledky Hotellingova testu

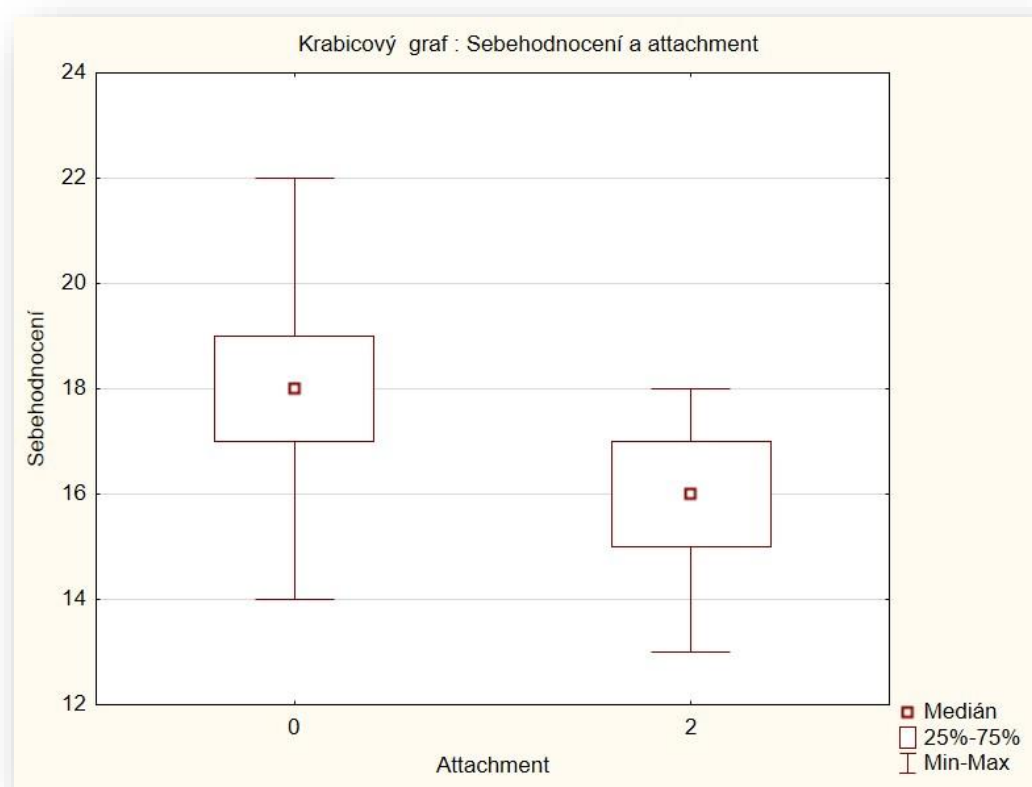
Hotellingův test T ²	F	P hodnota
17,4081	8,4321	0,00119

Tabulka č. 3: Výsledky t-testu pro jistý a vyhýbavý attachment

	Průměr	Průměr	Hodnota	P hodnota
Dispoziční naděje	40,41176	42,882	-0,736	0,467020
Sebehodnocení	18,17647	15,882	4,122	0,000248

Tabulka č. 3 uvádí výsledky t-testu pro jistý a vyhýbavý attachment v souvislosti s 2 různými proměnnými: *dispoziční naděje* a *sebehodnocení*. Dále jsem pro zobrazení použila krabicový graf, kde 0 značí jistou vazbu a 2 vyhýbavou vazbu.

Graf č. 1: Vztah sebehodnocení a attachmentu

Pro proměnnou *dispoziční naděje* je průměr pro jistý attachment 40,41176 a pro vyhýbavý attachment 42,882. Hodnota t-testu je -0,736 a p hodnota je vyšší než 0,05, což znamená, že rozdíl mezi průměry není statisticky významný. Pro proměnnou *sebehodnocení* je průměr pro jistý attachment 18,17647 a pro vyhýbavý attachment 15,882. Hodnota t-testu je 4,122 a p hodnota je nižší než 0,05, což znamená, že rozdíl mezi průměry je statisticky významný. Lidé s jistým attachmentem mají pravděpodobnějši vyšší sebehodnocení než lidé s vyhýbavým attachmentem.

Literatura:

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. N. (2015). *Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation*. Psychology Press.

Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226–244. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.2.226>

Bowlby, J. (2010). *Vazba*. Portál.

Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=110>.

Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2016). *Attachment in Adulthood: Structure, Dynamics, and Change*. Guilford Press.

Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Seitl, M., Charvat, M., & Lečbych, M. (2016). Psychometrické charakteristiky české verze škály Experiences in Close Relationships (ECR) / Psychometric characteristics of the Czech version of Experiences in Close Relationships Scale. *Československá psychologie*, 60, 351–371.